

Citování zdrojů a využívání generativních nástrojů AI ve studentských pracích

Úvod

Citování zdrojů a transparentní práce s informacemi patří k základním zásadám odborné, studijní i akademické práce na všech stupních vzdělávání. Cílem tohoto dokumentu je stanovit jednotná pravidla pro citování použitých zdrojů a zároveň vymezit podmínky, za nichž je možné využívat generativní nástroje umělé inteligence při zpracování studentských prací.

Studentská práce je samostatným autorským dílem studenta. Jejím smyslem je prokázat schopnost práce se zdroji, porozumění zvolenému tématu, samostatné myšlení a schopnost formulovat vlastní text. **Použití cizích zdrojů, včetně digitálních a online nástrojů, je přípustné pouze při dodržení pravidel stanovených tímto dokumentem.**

Citování a autorský zákon

Ve smyslu zákona č. 121/2000 Sb., autorského zákona, je ve smyslu § 31 užití cizího díla formou citace povoleno, pokud je uveden zdroj, citace je použita v přiměřeném rozsahu a slouží k účelům výuky nebo studia. Nedodržení těchto podmínek může být posuzováno jako porušení autorského práva a může vést k hodnocení práce jako plagiátu.

Student je povinen citovat veškeré zdroje, z nichž při zpracování práce čerpal, a to bez ohledu na jejich formu. Povinnost citovat se vztahuje na tištěné publikace, odborné a populárně-naučné knihy, články v periodikách, internetové zdroje, online encyklopedie, elektronické dokumenty, cizojazyčné texty i jejich překlady.

Způsob citování zdrojů

Citování zdrojů probíhá ve dvou rovinách. První z nich je citace v textu, která čtenáři signalizuje, že daná informace, myšlenka nebo formulace pochází z jiného zdroje. Druhou rovinou je bibliografická citace, tedy úplný bibliografický záznam uvedený v seznamu použité literatury na konci práce.

V rámci jedné práce musí být dodržován jeden zvolený citační styl jednotně. Kombinování různých citačních norem v jedné práci není přípustné. Na škole jsou používány citační normy **ČSN ISO 690** a **Chicago style**. U prací psaných v anglickém jazyce může být dle rozhodnutí vyučujícího vyžadován citační styl MLA nebo jiný citační styl, jako např. APA. Volba citační normy musí být vždy

konzultována předem s učitelem.

ČSN ISO 690 (citování pomocí poznámek pod čarou)

Citační norma ČSN ISO 690 je založena na principu odkazování pomocí poznámek pod čarou, v nichž je uvedena úplná bibliografická citace zdroje. V textu práce je citovaný údaj označen horním indexem (číslem), který odkazuje na odpovídající poznámku pod čarou. Tento způsob citování umožňuje plynulé čtení textu bez rušivých závorek a je vhodný zejména pro práce z humanitních a společenských věd.

Při prvním uvedení zdroje v poznámce pod čarou je nutné uvést úplnou bibliografickou citaci. Při opakovaném citování téhož zdroje lze použít zkrácený tvar citace.

Použití v textu

Vlastní text práce:

Myšlenka společenské smlouvy patří k základním konceptům moderní politické filozofie.¹

Poznámka pod čarou:

¹ ROUSSEAU, Jean-Jacques. *O společenské smlouvě*. Praha: XYZ, 2018.

Příklad citace knihy (ČSN ISO 690)

Poznámka pod čarou:

ROUSSEAU, Jean-Jacques. *O společenské smlouvě*. Praha: XYZ, 2018.

Příklad citace internetového zdroje (ČSN ISO 690)

Poznámka pod čarou:

ROUSSEAU, Jean-Jacques. *Jean-Jacques Rousseau*. Wikipedie: otevřená encyklopedie. [online]. 2025-09-28 [cit. 2025-09-28]. Dostupné z: https://cs.wikipedia.org/wiki/Jean-Jacques_Rousseau

Seznam použité literatury (ČSN ISO 690)

V závěru práce je uveden seznam použité literatury, který obsahuje všechny citované zdroje. Zdroje jsou řazeny abecedně podle příjmení autora nebo názvu.

Chicago style (citace v textu v kulatých závorkách)

Chicago style používaný ve studentských pracích vychází z tzv. **author–date systému**, kdy se odkazy na zdroje uvádějí přímo v textu práce v kulatých závorkách. Tento styl je přehledný a často využívaný v odborných textech, zejména v anglicky psaných pracích a v společenských vědách.

Citace v textu obsahuje příjmení autora, rok vydání a případně číslo strany. Úplný bibliografický záznam zdroje je uveden v seznamu použité literatury na konci práce.

Použití v textu (Chicago)

Vlastní text práce:

Koncept společenské smlouvy výrazně ovlivnil moderní politické myšlení (Rousseau 1762, 45).

Příklad citace knihy (Chicago)

Citace v textu:

(Rousseau 1762, 45)

Bibliografický záznam v seznamu literatury:

Rousseau, Jean-Jacques. 1762. *The Social Contract*. London: XYZ.

Příklad citace internetového zdroje (Chicago)

Citace v textu:

(Rousseau 2025)

Bibliografický záznam:

Rousseau, Jean-Jacques. 2025. "Jean-Jacques Rousseau." *Wikipedia*. přístup 28. září, 2025. https://cs.wikipedia.org/wiki/Jean-Jacques_Rousseau.

Praktická doporučení pro studenty

Při práci s citačními styly je důležité zvolit jeden styl na začátku práce a ten dodržovat v celém textu. Každý zdroj, který je citován v textu nebo v poznámkách pod čarou, musí být uveden také v seznamu použité literatury. Pokud si student není jistý správnou podobou citace, je povinen konzultovat postup s vyučujícím nebo využít ověřené citační nástroje.

Citování generativních nástrojů umělé inteligence

V případě, že student při zpracování práce využije generativní nástroje umělé inteligence, je povinen toto využití **transparentně přiznat a řádně citovat**. Výstupy generativní AI se z hlediska citování považují za **online zdroj**, který nepodléhá autorství ve smyslu lidského autora, ale je přiřazen poskytovateli dané služby.

Mezi generativní nástroje umělé inteligence patří například ChatGPT provozovaný společností OpenAI. Stejná pravidla platí i pro jiné generativní AI nástroje.

Citování AI se **nevztahuje na běžné technické využití nástroje**, například pokud student používá textový editor s automatickou kontrolou pravopisu. Povinnost citace vzniká tehdy, pokud AI **aktivně vstupuje do tvorby textu**, překladu, formulace odpovědí, shrnutí, návrhu struktury práce nebo jiným způsobem ovlivňuje výslednou podobu práce.

Povinnost uvést způsob využití AI v textu práce

Použití generativní AI musí být ve studentské práci **výslovně uvedeno**. Student je povinen stručně popsat:

- k jakému účelu byl nástroj použit,
- v jaké fázi práce,
- a o jaký nástroj se jednalo.

Tato informace se obvykle uvádí v kapitole **Úvod**, formou metodického komentáře, případně v jiné vhodné části práce dle pokynů vyučujícího.

Příklad formulace v textu práce:

„Při jazykové a stylistické korektuře textu byl využit generativní nástroj ChatGPT (OpenAI). Obsahová stránka práce je plně autorská.“

Obecná struktura citace generativní AI

Citace generativní AI musí obsahovat dostatečné identifikační údaje, aby bylo možné zpětně určit použitý nástroj a čas jeho využití. Pokud je citována konkrétní odpověď nebo relace, uvádí se jako název citace samotný dotaz (prompt), zpravidla v hranatých závorkách, protože se jedná o uměle vytvořený název.

Obecná struktura citace je následující:

[Název dotazu / promptu]. Online. In: Název služby. Poskytovatel služby. Rok. Dostupné z: URL. [datum citování].

Citování generativní AI podle ČSN ISO 690 (poznámky pod čarou)

Při použití citační normy ČSN ISO 690 se citace generativní AI uvádí v poznámce pod čarou. Při prvním uvedení zdroje je nutné použít úplnou citaci.

Příklad obecné citace nástroje

Poznámka pod čarou:

OpenAI. *ChatGPT*. [online]. 2025-09-28 [cit. 2025-09-28]. Dostupné z: <https://chat.openai.com>

Příklad citace konkrétní relace nebo dotazu

Poznámka pod čarou:

[Vysvětlí pojem společenské smlouvy pro středoškolskou ročníkovou práci].
Online. In: ChatGPT. OpenAI. 2025. Dostupné z: <https://chatgpt.com/c/...> [cit. 2025-04-10].

V případě, že je to požadováno vyučujícím, může být celá relace s generativní AI, včetně použitých promptů, zařazena do příloh studentské práce.

Citování generativní AI podle Chicago style (citace v textu)

Při použití Chicago style (author–date) se generativní AI cituje přímo v textu v kulatých závorkách, obdobně jako jiné online zdroje. V závorkách se uvádí poskytovatel služby a rok použití. Úplný bibliografický záznam je uveden v seznamu použité literatury.

Příklad citace v textu

Vlastní text práce:

Pro základní jazykovou úpravu textu byl využit generativní nástroj AI (OpenAI 2025).

Bibliografický záznam (Chicago)

V seznamu použité literatury:

OpenAI. 2025. *ChatGPT*. přístup 28. září, 2025. <https://chat.openai.com>.

Citace konkrétního dotazu (volitelně)

Pokud je citována konkrétní odpověď nebo výstup:

[Explain the concept of social contract for a high school paper]. 2025. ChatGPT, OpenAI. přístup 10. dubna, 2025. <https://chatgpt.com/c/...>

Závěrečné upozornění k práci s AI

Generativní nástroje umělé inteligence jsou považovány za podpůrný nástroj, nikoli za autora studentské práce. Student nese plnou odpovědnost za obsah, správnost informací i jejich interpretaci. Použití AI, které není přiznáno nebo je v rozporu s pokyny vyučujícího, může být hodnoceno jako porušení zásad akademické etiky.

Zpracovala: Mgr. Sarah Matilda Putera